

Endokrinní a metabolické aspekty vybraných spánkových poruch

MUDr. Zuzana Vimmerová Lattová

Abstrakt:

Výsledky epidemiologických a experimentálních studií naznačují negativní vliv krátké doby trvání spánku nebo přerušovaného spánku na glukózovou toleranci. Doposud však nebyly provedeny žádné srovnávací studie glukózového metabolismu u klinických spánkových poruch. Dysfunkce HPA osy může hrát stěžejní roli v patofysiologii některých spánkových poruch, u jiných poruch spánku může být sekundární k narušenému spánku. Dysfunkce HPA osy je také považována za možnou příčinu poruch glukóзовé tolerance spojených s poruchami spánku. Nicméně údaje o funkci HPA osy u spánkových poruch jsou skrovné a konfliktní.

Vyšetřili jsme celkem 25 pacientů s obstrukční spánkovou apnoe (OSA), 18 pacientů se syndromem neklidných nohou (RLS), 21 pacientů s primární insomnií a porovnali je s 33 zdravými kontrolami. Provedli jsme orální glukózový toleranční test (OGTT) a hodnotili další parametry metabolismu sacharidů. Dynamická odezva HPA systému byla hodnocena DEX-CRH-testem, který spojuje supresi (dexametazon) a stimulaci (CRH) HPA osy.

Zaznamenali jsme vyšší výskyt poruch glukóзовé tolerance u pacientů s OSA (OR: 4.9) a RLS (OR: 4.7) ve srovnání s kontrolní skupinou, nikoli však u primárních insomniaků. Kromě toho byly u těchto dvou skupin pacientů výrazně vyšší hodnoty HbA1c. Statisticky významné pozitivní korelace jsme našli mezi plasmatickou hladinou glukózy 2h po zátěži a indexem počtu probouzecích reakcí vázaných na respirační událost za 1h spánku u OSA ($r = 0.56$; $p,0.05$) a indexem počtu probuzení souvisejících s periodickými pohyby končetin za 1h u RLS ($r = 0.56$, $p,0.05$). Doba trvání spánku a obdobné polysomnografické parametry se mezi skupinami pacientů nelišily. Po supresi HPA osy se také skupiny neodlišovaly v počtu non-supresorů. Po stimulaci HPA osy jsme nezjistili rozdíly v hladinách ACTH a kortizolu, stejně jako v adrenokortikální responsivitě k ACTH. Výsledky poprvé dokumentují normální sensitivitu zpětné vazby v HPA systému u vybraných spánkových poruch.